

החלטת ועדת האתיקה
בעניין קובלנה של התנועה למען איכות השלטון בישראל נגד השר משולם נהרי
מיום ח' בשבט התשס"ח – 15 בינואר 2008

1. קובלנת התנועה למען איכות השלטון בישראל

ביום ח' בכסלו התשס"ח (18 בנובמבר 2007) פנתה עו"ד נילי אבן חן בשם התנועה למען איכות השלטון בקובלנה אל ועדת האתיקה כנגד השר משולם נהרי, על כי מפרסום בעיתונות עולה שהשר נהרי קיים סעודת "שבע ברכות" לכבוד חתונת בתו בבית-מלון בירושלים, במימונה של עמותת "צוהר" (עמותה פרטית העוסקת בהשבת נערות שנפלטו ממסגרת החינוך החרדי).

לטענת הקובלת, עוד פורסם בכתבה שהשר נהרי מכיר לכאורה את העובדות האמורות ואינו מתכחש להן, וכי יושב-ראש עמותת "צוהר" מאשר לכאורה שהעמותה מימנה את האירוע הפרטי. הקובלת מעלה את תהייתה מדוע צריך להינתן מימון על ידי עמותה פרטית לסעודת "שבע ברכות" (שהיא מסוג השמחות המשפחתיות). מוסיפה הקובלת וטוענת, כי על חבר הכנסת להבטיח שתקציבי המדינה יחולקו בשוויון בין עמותות פרטיות ומשיקולים ענייניים וכי קבלת מתנות מאותן עמותות תקשה על חבר הכנסת למלא את תפקידו.

בקובלנתה, הפנתה הקובלת להחלטת ועדת האתיקה מיום 12.2.2002, בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חבר הכנסת (להלן-"החלטת ועדת האתיקה"). עוד ציינה הקובלת, כי החלטת ועדת האתיקה מפנה לסעיף 2 לחוק שירות הציבור (מתנות), תש"ם-1979 (להלן-"חוק המתנות"), הקובע כי מתנה שניתנה לעובד ציבור או לילדו (בעניינו – בתו של השר), ועובד הציבור לא החזירה לנותנה, תעבור לקניין המדינה.

לאור האמור, מבקשת הקובלת מוועדת האתיקה לבדוק את ההיבטים העולים ממסכת העובדות כפי שתוארה, ובאם תיווכח כי הפרטים האמורים נכונים הם, תדרוש לפעול להשבת המתנה לקניין הכנסת. עוד מבקשת הקובלת לבדוק האם הפורו ביוזעין חובות הדיווח וההשבה, הקבועות בחוק המתנות. במידה וכן – מתבקשת הוועדה להשית על השר נהרי קנס כאמור בסעיף 3(ב) לחוק המתנות.

2. תגובת הנקבל

ועדת האתיקה קיבלה התייחסות בכתב מהשר נהרי ביום כ"ג בכסלו התשס"ח (3 בדצמבר 2007) ובעקבות בקשתו אף שמעה את תגובתו בהופיעו בפני חברי הוועדה. בתגובתו, ציין השר נהרי כי ביום ו' בחשון התשס"ח (18 באוקטובר 2007), השיא את בתו באולם אירועים בירושלים. לאירוע הוזמן גם ראש הממשלה, אך מפאת דרישות הביטחון הרבות וההיערכות הכרוכה בהגעתו של ראש הממשלה לאירוע מעין זה, הודיע לו ראש הממשלה כי לא יוכל להשתתף בחתונה, אך ישמח להשתתף באחד מאירועי שבע הברכות שייערכו לכבוד בני הזוג.

בהמשך, פירט השר נהרי את מנהגי ההלכה והמסורת היהודית לעריכת שבע הברכות. לטענת השר נהרי, פנו אליו אנשי ארגון "צוהר" והפצירו בו לערוך שמחת שבע ברכות לכבוד החתן והכלה, תוך שהם מבהירים כי אירוע זה ישמש בעיקר כמנוף פרסומי עבור פעילות הארגון העוסק בטיפול בנערות חרדיות ודתיות בסיכון ובניתוק.

עוד הוסיף השר נהרי, כי משנודע לאנשי הארגון כי בכוונת ראש הממשלה להגיע לאחד מאירועי שבע הברכות, פנו אליו שוב בבקשה לאפשר להם לערוך את האירוע בו ישתתף ראש הממשלה, ובכך להביא לידיעת ראש הממשלה את בעיית הנוער החרדי הנושר בכלל ואת פעילות הארגון בפרט המתרכזת בהשבת נערות שנפלטו ממסגרת החינוך החרדי. לטענת השר נהרי, במהלך הימים שקדמו לאירוע פנו אליו אנשי הארגון מספר רב של פעמים, כדי לקדם את קיום האירוע (שלא היה ודאי אותה עת בשל אילוציו של ראש הממשלה), תוך שהם שבים ומדגישים בכל עת, כי הם רואים באירוע הזדמנות שלא תסולא בפז לתת ביטוי הולם לבעיה הכאובה של הנוער הנושר ולמינוף פעילות הארגון.

לדברי הנקבל, מאחר והיה טרוד בענייני החתונה, לא עסק כלל באירוע שבע הברכות ואף לא טרח לפרסם את דבר האירוע והשתתפות ראש הממשלה בו. לטענת הנקבל, הורה לעוזרו שלא לפרסם כלל את דבר האירוע וכל הפרסום היה מטעם אנשי הארגון. כל האירוע, לרבות מיקומו, ארגונו, תוכנו והישיבות שקדמו לו, נעשו על-ידי אנשי ארגון "צוהר", מבלי שנטל בהם כל חלק. לדברי השר נהרי, הוא לא ביקש דבר מאנשי הארגון ואף לא הזמין לאירוע את בני משפחתו הקרובים ביותר או שרים וחברי כנסת ממפלגתו. המוזמנים לאירוע (כ-50 איש) היו רובם ככולם אנשים הפועלים בנושא הטיפול בנוער מנותק או בתחומים נושקים לו ואת רובם המכריע של המשתתפים כלל לא הכיר.

הנקבל ציין כי במהלך האירוע הוקרן סרט כאוב על תופעת הנוער החרדי בסיכון ובנשירה. בהמשך, אנשי הארגון נשאו דברים על פעילותם ועל חשיבות הנושא ולאחריהם נשאו דברים ראש הממשלה והוא עצמו. לדברי הנקבל, כל האירוע נסב סביב נושאים אלו בלבד, כאשר ברור היה לכל משתתפי האירוע כי שמחת שבע הברכות בכלל, והשתתפותו בפרט, הינם משניים למטרות שהוזכרו.

לדבריו של הנקבל, נושא נשירת הנוער במגזר החרדי, קרוב ללבו והוא עוסק בו רבות, הן כחלק מפעילותו המיניסטריאלית והן כפעילות ציבורית וולונטרית, תוך שהוא מתמקד במציאת פתרונות רוחביים לתופעה ולהשלכותיה על הקהילה החרדית. עוד הדגיש השר נהרי, כי פעילותו זו נעשית אך ורק באמצעות משרדי הממשלה הרלוונטיים, על כל המשתמע מכך, ובשום אופן איננה מתמקדת בגוף כזה או אחר מבין הגופים הרבים הפועלים בתחום זה. לדבריו, הדברים ידועים לגופים העוסקים בתחום, כולל לארגון "צוהר", ועל כן, אין יסוד, ולו הקלוש ביותר, לחשש שאירוע כזה או אחר ישפיע על דרך התנהלותו מול כל אותם גופים וארגונים.

לטענת הקובלת לפיה **"על-פי הנאמר בכתבה, הודיע לכאורה חבר הכנסת נהרי על כוונתו כשר במשרד האוצר לייעד תקציב לעמותה למרות הוראת רשם העמותות למחוק את העמותה..."**, משיב השר נהרי, כי מלבד העובדה כי טענה זו בשקר יסודה, שכן, לא אמר בכתבה או בכל מקום אחר דבר מעין זה, הרי שטענה זו איננה עומדת במבחן המציאות, שכן, כאמור, כל פעולותיו בייעוד תקציבים לנושא זה נעשו מאז ומתמיד אך ורק באמצעות משרדי הממשלה הרלוונטיים, תוך שהן עומדות לביקורת ובדיקה של משרדי הממשלה והוא לא ייעד התקציבים ישירות לגוף זה או אחר.

השר נהרי ציין כי בחלק מכלי התקשורת שסיקרו את האירוע, לא הוזכרה כלל העובדה כי המדובר היה בשמחת שבע ברכות לבתו, שכן, תשומת הלב היתה נתונה אך ורק לפעילות הארגון ולתופעת הנשירה במגזר החרדי. להוכחת דבריו אלה, צירף השר נהרי צילום ידיעה שהתפרסמה ביום 2.11.07 בעיתון "המודיע".

יחד עם כל זאת, ביקש השר נהרי להדגיש כי הוא מודע עתה למראית העין הנלווית למימון אירוע משפחתי שלו על ידי ארגון חיצוני ולפגם הציבורי העולה מהדברים. הוא לא היה מודע לכך קודם לכן, שאלמלא כן היה נמנע מלאפשר לעמותת "צוהר" לערוך סעודה על חשבונה במסגרת "שבע ברכות".

3. החלטת הוועדה

ועדת האתיקה רואה בעריכת אירוע שבע הברכות על ידי עמותת "צוהר" משום קבלת טובת הנאה אסורה במישור האתי מצד השר נהרי. הוועדה מדגישה כי על חברי הכנסת להימנע מלקבל טובת הנאה כלשהי, במישרין או בעקיפין, העלולה להתפרש בעיני הבריות כניסיון להשפיע על הדרך שבה ימלאו את תפקידם הציבורי. בנוסף, על חברי הכנסת להיות רגישים לכל חשש של מראית עין של ניסיון להשפיע עליהם באמצעות קבלת טובת הנאה כלשהי.

הוועדה חוזרת על עמדתה כי דיוניה והחלטותיה הינם במישור האתי בלבד והיא אינה מתייחסת כלל להיבטים אחרים.

במקרה שהובא בפניה הוועדה, השתכנעה הוועדה כי המניעים שעמדו ביסוד החלטתו של השר נהרי לקיים את אירוע שבע הברכות מטעם עמותת צוהר היו בתום לב ומתוך רצון כן לקדם את המטרות הציבוריות החשובות של העמותה, ומטרות אלו בלבד. בנוסף, הוועדה השתכנעה כי השר נהרי מצר על מראית העין שנוצרה בעקבות קיום האירוע. לאור הנסיבות האמורות, החליטה הוועדה במקרה זה להסתפק בהנחת החלטה זאת על שולחן הכנסת.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.